*V. számú függelék:*

**Dr. Benkő Árpád**

# A Nagyfai Országos Bv. Intézetben működő krónikus utókezelő részleg bemutatása

1975-ben jött létre a Munkaterápiás Alkoholelvonó Intézet Nagyfán. Abban az időben addiktológiával, az alkoholbetegek kényszergyógykezelésével foglalkoztunk. A rendszerváltáskor megszűnt annak az intézetnek a jogi alapja, a felszámolás után alapították a börtönt, és azon belül a Krónikus Utókezelő Részleget. (Korábban is a büntetés-végrehajtás keretein belül működtünk – az egészségügyi szakirányítás felügyelete mellett.)

A börtönön belül megmaradt egy épület, egy többé-kevésbé jól felszerelt „kórházi" osztály a kiszolgáló egységekkel és a képzett személyzettel. Ezért született az a döntés, hogy létrehozzanak egy olyan utókezelőt, amely ma működik Nagyfán.

A Fővárosi és Pest Megyei Egészségbiztosító Pénztár a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával kötött finanszírozási szerződésben a Büntetés-végrehajtás Központi Kórház kihelyezett egységeként fogadta el a Krónikus Utókezelő Részleget, amelynek feladata a rehabilitációs feladatok elvégzésére.

A Nagyfai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet börtönegészségügyi rendszerének a felépítését kívánom ismertetni az alábbiakban. (Ezzel röviden azért kell foglalkozni, mert a betegek ellátásához mindhárom részleg hozzájárul.)

Összlétszámunk jelenleg 38+5 fő (korábban voltunk már 33-an, de 46 fő is volt az egészségügy összlétszáma), amely a következőképpen tevődik össze:

**Egészségügyi Központ** – orvos-igazgató, vezető gyógyszerész, pszichológus, intézetvezető főápoló és az előadó (összehangolja és szervezi az egészségügyi munkákat).

**Egészségügyi Osztály** – főorvos vezetésével, két beosztott orvossal, laborvezetővel, foglalkozás-egészségügyi, fizikoterápiás, laboratóriumi és röntgen-szakasszisztenssel, illetve 4 ápolóval látják el a klasszikus börtön-egészségügyi feladatokat.

Szerződéssel itt dolgozik egy fogorvos és egy rheumatológus szakorvos, részmunkaidőben pedig egy fül-orr-gégész és egy bőrgyógyász szakorvos.

**Krónikus Utókezelő Részleg** – főorvos, két beosztott orvos és 18 fő ápoló látja el a betegegeket.

Az alábbi – ÁNTSZ-engedéllyel végzett – egészügyi szolgáltatásokkal rendelkezünk (a körletes betegeknek is biztosítani tudjuk ezeket):

**Laboratórium:** Vegyészmérnök vezetésével és egy szakasszisztenssel működik – csak fő-munkaidőben. Rendelkezünk az ellenőrző vizsgálatokhoz szükséges feltételekkel (ionok, enzimek stb.), de van immundiagnosztikai készülékünk is. A személyi fel-

tételek miatt viszont csak a legalacsonyabb szintű működési engedélyt kértük az ÁNTSZ-től. A Laboratórium évente kb. 35000 vizsgálatot végez, ebből kb. 3400-at a Szegedi Fegyház és Börtön részére!

**RTG:** Egy röntgen szakasszisztenssel. A szakorvos hetente egyszer jön leletezni és a szükséges vizsgálatokat elvégezni. Rendelkezünk egy régi ultrahang készülékkel, amely „tájékozódásra még alkalmas".

**Gyógyszertár** (valójában gyógyszerraktár, mert nem kértünk rá működési engedélyt, ugyanis nem felelünk meg a szükséges gyógyszertári minimum feltételeknek): Szakgyógyszerész vezetésével, 16,2 millió forint éves gyógyszerkerettel, amely három év óta nem változott. (A laboratórium vegyszerellátását is ebből a keretből kell megoldani.) Fontos megjegyezni, hogy nem kórházi áron kapjuk a gyógyszereket, hanem TB-támogatással.

**Fizikoterápiás kezelő:** szakasszisztens vezetésével, rheumatológus szakorvos segítségével.

Ultrahang, Sollux, ingeráram és rövidhullám kezelés.

**Fogászat:** szerződéses szakorvossal és főállású szakasszisztenssel dolgozik.

**Gyógytorna:** Hetente egyszer jön a gyógytornász, és egyéni és csoportos foglalkozásokat tart. Betanítja és ellenőrzi a gyógytornákat. (Ez kb. 10-17 főt érint.)

**Dietetikus**: Az élelmezésvezetővel közösen elkészítik az étlapokat. Normál, cukros, tejmentes, pankreatitises, colitises, vegetáriánus, pépes, sertéshúsmentes diéta van, de eddig minden speciális diétát biztosítani tudtunk (pl. vesebeteg-, májbeteg-diétát).

**Krónikus Utókezelő Részleg:** Az utókezelőbe a Büntetés-végrehajtás Központi Kórház és a BVOP Egészségügyi Főosztályának együttes javaslatára kerülnek a betegek elhelyezésre.

Ez a részleg látja el az idült betegségben szenvedő és a fekvőbeteg ellátást igénylő, vagy mozgáskorlátozott fogvatartottak gyógyítását, gondozását, a lehetséges mértékű rehabilitálását.

Felvonó is van, mert az épület kétszintes.

A Részleg 80 ágyából 67 működik 13 kórteremben, termenként 5-6 ággyal. (65 a normál ágyak száma, amihez hozzáadódik az egészségügyi elkülönítő 2 ágyas férőhelye.)

A létszám jelenleg 69 fő beteg. A beteglétszám növekedésére jellemző, hogy 1992-ben 41 fő volt az átlaglétszám, az ágykihasználás: 62%, 2004-ben 74 fő volt az átlaglétszám, az ágykihasználás: 92%. Egy év során kb. 100–114 krónikus beteg fordul meg a részlegen.

Kórtermeink vannak, nem zárkáink. Csak csap van bent a kórtermekben. A WC-k, zuhanyzók és a kiszolgáló helyiségek a folyosó másik oldalán helyezkednek el. Arra külön büszkék vagyunk, hogy sikerült felújítani a mellékhelyiségek egy részét, és a tolószékes betegek részére speciális WC-t is kialakítottak. Ezen az oldalon találhatók még a tálaló, a mosogató, a dohányzó helyiség és a balkon, amely a mozgáskorlátozottak szabadlevegőn tartózkodását szolgálja. Itt van a Krónikus Utókezelő Részleg gyógyszertára (gyógyszeradagoló helyiség), ahol a krónikus és a körletes betegek gyógyszeradagolása történik, s végül a „nővér támaszpont" – kezelő, pihenő és dolgozóhely.

Szerencsés esetben 4 – 3 – 2 beosztásban dolgoznak a szakdolgozók. Pihenő és munkaszüneti napokon csak 2 fő nappalos és 2 fő éjszakás szakdolgozó teljesít szolgálatot, akik közül az egyik a körletes betegeket is ellátja.

Működésünk a kórházi osztályokéhoz hasonlít (nővérvizit, kezelések, orvosi vizitek, gyógyszerosztás stb.). A részlegnek külön napirendje van. Mivel a körleteken nem lehetett kialakítani fektetőket, ezért a fekvőbeteg ellátást igénylő körletes betegek is itt vannak elhelyezve. Állandó orvosi ügyelet működik, ebben a főállású orvosok mind részt vesznek. Az ÁNTSZ előírta, hogy belgyógyász szakorvossal kössünk szerződést.

Általánosságban elmondható, hogy az egészségügyi tevékenység egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. egészségügyi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 233/2000. kormányrendelet, továbbá az egészségügyi ellátás folyamatos működtetésének egyes szervezési kérdéseiről szóló 47/2004. ESZCSM rendelet a munkaszervezésünket nagyon megnehezíti.

*VI. számú függelék:*

**Ádám Attila**

# Történeti áttekintés a II. egység 10 éves évfordulójára

A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr.-t az 1993. évi XXXII. tv. módosította, figyelembe véve az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az európai büntetés-végrehajtási szabályokra vonatkozó ajánlásait. A jogszabály létrehozta az enyhébb végrehajtási szabályok (EVSZ) intézményét, s így lehetőség nyílt a nyitott és félig nyitott körletek kialakítására. Ez új kihívást jelentett a magyar büntetés-végrehajtás számára, hiszen egyszerre kellett a hatékony módszereket átvenni, és egyben a túlzsúfoltságot megoldani.

Az EVSZ intézményének szemlélete azon a felismerésen alapszik, hogy a büntetés-végrehajtásnak a társadalomba való visszavezetés a feladata, nem pedig a megtorlás. A célt motivációval, „neveléssel" lehet elérni. A jogalkotó szándéka az volt, hogy a fogvatartottakat megvédje a börtönártalmaktól, illetve az elítélt szabadságának korlátozását enyhítse.

A gyakorlat azt mutatta, sok esetben előfordult, hogy a szabadságvesztés végrehajtása alatt megszakadt az egyébként rendezett családi hátterű elítéltek kapcsolata a társadalommal, ily módon nehezebbé vált szabadulás utáni visszailleszkedésük. A szabadságától megfosztott személy fogvatartottként elveszti munkahelyét, vagy ha tanult, félbe maradnak tanulmányai.

Az 1993. évi XXXII. tv. 38.§. (1) pontja a szabadságvesztés végrehajtásának feladataként az elítélt önbecsülésének fenntartását, a felelősségérzet fejlesztését határozta meg, továbbá azt, hogy